

19. VĚDA A VÝZKUM

Pojmy **výzkum a vývoj** (VaV) jsou v České republice definovány zákonem o podpoře výzkumu a vývoje z veřejných prostředků. **VaV** je systematická tvůrčí práce konaná za účelem rozšíření stávajícího poznání (včetně poznání člověka, kultury a společnosti), získání nových znalostí nebo jejich využití v praxi, a to metodami, které umožňují potvrzení, doplnění či vyvrácení získaných poznatků.

Zpravodajskými jednotkami v oblasti statistického zjišťování výzkumu a vývoje jsou všechny právnické a fyzické osoby, které provádějí výzkum a vývoj na území ČR jako svoji hlavní (CZ-NACE 72) nebo vedlejší ekonomickou činnost, a to bez ohledu na počet jejich zaměstnanců, sektor nebo ekonomické odvětví, ve kterém působí. **Členění dat podle krajů** je dostupné od roku 2001 a je zpracováno podle místa pracoviště VaV jednotlivých zpravodajských jednotek. V případě vysokoškolského sektoru jde převážně o jednotlivé fakulty veřejných vysokých škol. Údaje za okresy byly vytvořeny podle adres pracovišť výzkumu a vývoje.

Zaměstnanci výzkumu a vývoje podle pracovní činnosti jsou:

- o **výzkumní pracovníci**, kteří se zabývají nebo řídí projekty zahrnující koncepci nebo tvorbu nových znalostí, výrobků, procesů, metod a systémů
- o **techničtí a odborní pracovníci** (dále jen techničtí pracovníci), kteří v rámci VaV uskutečňují vědecké a technické úkoly, aplikují koncepty a provozní metody (obvykle za dohledu výzkumných pracovníků)
- o **ostatní pracovníci**, kteří se podílejí nebo jsou začleněni do výzkumných a vývojových činností (např. řemeslníci, sekretářky a úředníci)

Průměrný evidenční počet zaměstnanců přepočtený na plný pracovní úvazek věnovaný VaV činnostem (FTE) vystihuje skutečnou dobu věnovanou výzkumu a vývoji. Jeden FTE je roven jednomu roku práce na plný pracovní úvazek zaměstnance, který se plně věnuje VaV činnosti. Tento ukazatel je významný především u zaměstnanců VaV, jejichž pracovní náplň se skládá i z jiných činností než VaV (např. akademičtí pracovníci), neboť započítává pouze tu část jejich pracovní doby, po kterou se věnují VaV.

Výdaje na výzkum a vývoj představují veškeré výdaje (běžné a kapitálové) určené na vlastní výzkum a vývoj prováděný v rámci zpravodajské jednotky nebo sektoru ekonomiky bez ohledu na zdroj jejich financování. Výdaje vynakládané mimo zpravodajskou jednotku (externí výdaje na VaV) jsou do celkových výdajů na VaV započteny jen v případě, že přímo slouží pro podporu vlastního výzkumu a vývoje (např. nákup dodávek pro VaV).

Údaje o **přímé veřejné podpoře výzkumu a vývoje** vycházejí z informací uvedených v Informačním systému výzkumu, experimentálního vývoje a inovací (sekretariát RVVI) a v závěrečném účtu státního rozpočtu ČR pro oblast VaV (MF).

Údaje o **nepřímé veřejné podpoře výzkumu a vývoje** vycházejí z údajů uvedených v daňových přiznáních právnických osob.

Údaje o **patentech a užitných vzorech** byly zpracovány na základě datových zdrojů Úřadu průmyslového vlastnictví (ÚPV), který zajišťuje patentovou ochranu na území České republiky. Tabulky obsahují pouze údaje o patentové aktivitě subjektů působících na území České republiky.

Zdrojem dat o počtech zaměstnaných Specialistů a Technických a odborných pracovníků je Výběrové šetření pracovních sil (VŠPS), kde základní šetřenou jednotkou jsou jednotlivci a domácnosti. Data v tabulkách jsou uváděna jako roční průměry. Pokud je jejich hodnota menší než 3 000 osob, jsou považovány za údaje s nízkou spolehlivostí. Od roku 2011 jsou Specialisté a Techničtí a odborní pracovníci definováni na základě klasifikace CZ-ISCO 08 (CZ-ISCO hlavní třídy 2 a 3). Ze třídy Specialistů se podrobněji vymezuje skupina Specialistů v oblasti vědy a techniky (CZ-ISCO 21) a ze třídy Technických a odborných pracovníků skupina Technických a odborných pracovníků v oblasti vědy a techniky (CZ-ISCO 31).

Data týkající se mezd specialistů pocházejí z výsledků strukturální mzdové statistiky, kterou publikuje Český statistický úřad ve spolupráci s Ministerstvem práce a sociálních věcí.

Data za **studenty vysokých škol** vypovídají o studentech bakalářských, magisterských, navazujících magisterských a doktorských studijních programů na veřejných a soukromých vysokých školách (nezahrnují studenty dvou státních vysokých škol, které podléhají odlišnému výkaznictví). Pojmem „magisterský studijní program“ je označena skupina magisterských i navazujících magisterských programů. V tabulkách jsou vyděleni studenti dvou oborů vzdělávání, a sice podle klasifikace ISCED 97. Jedná se o třídu 4, neboli skupinu oborů Přírodní vědy, matematika a informatika (zahrnuje vědy o živé a neživé přírodě, matematiku a statistiku, informatiku), a třídu 5, neboli skupinu oborů Technické vědy, výroba a stavebnictví (zahrnuje technické vědy a obory, výrobu a zpracování, architekturu a stavebnictví). Data pochází z databáze Sdružených informací matrik studentů (SIMS) podle stavu zpracování ke dni 20. ledna 2017. Vzhledem k tomu, že studijní obor se stejným kódem může mít na různých vysokých školách různý obsah a zařazení jednotlivých studentů do příslušných skupin oborů dle ISCED 97 je proto problematické, jsou v případě členění podle oborů uváděny kvalifikované odhady, které byly pro Český statistický úřad zpracovány pracovníky Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Členění na jednotlivá území je zpracováno na základě trvalého bydliště studenta.

Velikost populace a počty žen s **terciárním vzděláním** je spočtena pomocí dat získaných v rámci Výběrového šetření pracovních sil. Do krajů jsou údaje rozděleny podle místa bydliště respondenta v době sběru dat.